

Engelli Bireylerin Hak ve Sorumlulukarı

TYSD SUZAN GÜRCANLI ÖZEL EĞİTİM
UYGULAMA OKULU

ENGELLİ BİREYLERİN YASAL HAK VE SORUMLULUKLARI ENGELLİLİK SAĞLIK KURULU RAPORU

Engellilere yönelik Sağlık Kurulu Raporu nedir?

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu; Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilmiş heyetler tarafından, kişilerin engellilik durumlarının, engel gruplarının, engellilik tur ve derecelerinin değerlendirilerek düzenlendiği engelli haklarından yararlanmaları için gerekli temel belge niteliğindedir.

Rapor nerelerde kullanılır?

Rapor; engelli aylığı, evde bakım yardımı, bakım hizmetleri, özel eğitim, istihdam ve sağlık gibi alanlarda tanımlanmış hak ve hizmetlerden yararlanmak için gerekli olan belgedir. Engelli sağlık kurulu raporu, engelliler için düzenlenmiş vergi indirimleri, vergi muafiyetleri ve çeşitli alanlardaki indirimler için de kullanılmaktadır.

Rapor nereden alınmaktadır?

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, kamu kurumlarınca resmi yazıyla birlikte gönderilmek veya raporu verecek olan hastanenin baştabipliğine doğrudan müracaat etmek suretiyle düzenlenmektedir.

Engelliler için sağlık kurulu raporu, Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş hastanelerden alınmaktadır. Yetkili hastaneler Sağlık

Erişkinler İçin Sağlık Kurulu Raporu (ESKR) nasıl alınmaktadır?

Engelli birey ya da vasisi tarafından ESKR vermeye yetkili hastanelere başvuruda bulunularak rapor alma süreci başlatılabilmektedir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporuna itiraz usulü nasıldır?

Söz konusu rapora; engelli birey, engelli bireyin vasisi veya raporu isteyen kurum, ikamet edilen ya da raporun alındığı İl Sağlık Müdürlüğü'ne, raporun teslim alındığı ve/veya e-devlet üzerinden görüldüğü tarihten itibaren otuz gün (30) içerisinde başvuruda bulunarak itiraz edilebilmektedir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporları itiraz dışında yenilenebilir mi?

Yeni bir engel durumunun ortaya çıkması veya mevcut engellilik durumunda değişiklik olması halinde bireyin talebi ve ilgili branş hekiminin sağlık kuruluna sevki uygun görmesi halinde ESKR yenilenmesi süreci başlatılabilir.

Engelli bireylerin bakım hizmetinden yararlanmaları ve yakınlarının evde bakım yardımı alabilmeleri için ESKR'de hangi ibarenin yer alması gerekmektedir?

Engelli bireylerin resmi bakım merkezlerinden hizmet alabilmeleri için Engellilik Sağlık Kurulu Raporu alması gereklidir. Engelli bireylerin özel bakım merkezlerinden hizmet

alabilmeleri için sağlık kurulu raporunda “tam bağımlı” veya “ağır engelli” (eski mevzuatla alınan raporlar için) ifadesinin işaretlenmiş olması gerekmektedir.

Çocuklar (0-18 yaş) için özel gereksinim raporu nasıl alınmaktadır?

Rapor almak isteyen çocuğun bakımını üstlenen kişinin, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirme Raporu (COZGER) düzenlemeye yetkili hastaneye başvuru yapması gerekmektedir.

Çocuklar (0-18 yaş) için düzenlenen raporda (ÇÖZGER) belirtilen özel gereksinim düzeyleri hangi engel oranlarına karşılık gelmektedir?

ÇÖZGER Yönetmeliği’nde engel kavramı ya da oranı belirtilmeksizin çocukların “özel gereksinim” düzeyleri belirlenmektedir. Yönetmeliğin mevzuata uyum başlıklı Ek-3 sayılı tablosunda özel gereksinim düzeylerinin hangi engel oranı aralıklarına denk geldiği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Özel Gereksinim Düzeyi	Engel Oranı Aralığı
Özel Gereksinimi Vardır OGV	20-39
Hafif Düzeyde OGV	40-49
Orta Düzeyde OGV	50-59
İleri Düzeyde OGV	60-69
Çok İleri Düzeyde OGV	70-79
Belirgin Özel Gereksinimi Vardır	80-89
Özel Koşul Gereksinimi Vardır	90-99

Engelli çocukların bakım hizmetinden yararlanmaları ve yakınlarının evde bakım yardımı alabilmeleri için özel gereksinim düzeyleri nelerdir?

Özel gereksinimi olan çocukların bakım hizmetlerinden yararlanması için COZGER raporunda “**Çok İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Vardır**”, “**Belirgin Özel Gereksinimi Vardır**” veya “**Özel Koşul Gereksinimi Vardır**” ifadelerinden birinin yazılmış olması gerekmektedir.

ÇÖZGER raporuna itiraz nasıl yapılır?

COZGER raporuna, çocuğun bakımını üstlenen kişi ya da raporu talep eden kurum tarafından, ikamet edilen ya da raporun alındığı ilin İl Sağlık Müdürlüğüne, raporun teslim alındığı ve/veya e-devlet üzerinden görüldüğü tarihten itibaren otuz gün (30) içerisinde itiraz edilebilir. İtiraz üzerine İl Sağlık Müdürlüğü, çocuğu farklı bir hastaneye yönlendirir.

Bakımını üstlenen kişi ya da hizmet veren kuruluş itiraz sonucu alınmış ikinci COZGER raporunu (üçüncü hastane olan hakem hastaneye gidilmeksizin) kabul edip kullanılabilir.

ÇÖZGER raporu itiraz dışında başka bir yolla yenilenebilir mi?

Çocuğun özel gereksiniminin değişmesi halinde bakımı üstlenen kişinin talebi ve ilgili branş hekiminin onayı ile sağlık kuruluna sevk edilerek COZGER raporu yenilenebilmektedir.

SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA

Engellilerin sağlık kuruluşlarında hangi hakları bulunmaktadır?

Engellilerin sağlık hizmeti alırken öncelik sıraları bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığı kayıtlarında öncelikli kaydı bulunan vatandaşlarımız kendilerine ayrılmış olan kontenjandan faydalanarak randevu alabilmektedir.

Engelliler için gerekli olan araç-gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, protez-ortez gibi malzemelerin bedelleri nasıl karşılanmaktadır?

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Genel Sağlık Sigortası İşlemleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde düzenlenen Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde(SUT) belirtilen şekilde yardımcı araç gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, protez ortez gibi malzemelerin ödemeleri SGK tarafından yapılmaktadır.

Fizik tedavi ve rehabilitasyondan faydalanmaları ne şekilde sağlanmaktadır?

Engelli birey durumuna göre devlet hastanelerinde fizik tedavi görebilir. Sağlık raporlarının düzenlenmesi, fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarının kurumca ödenebilmesi için;

a) 30 seansa kadar (30. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimince,

b) SUT eki “Bölge/Seans Kontrolüne Tabi Olmayan Tanı Listesi” nde (EK-9/B) yer alan tanılarda 30 seans sonrası devam edilecek tedaviler için;

1. 31-60 seansa kadar (60. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı sağlık kurulunca (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır),

2. 60 seans üzeri olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır) üçüncü basamak sağlık kurumu sağlık kurulunca, sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

Evde sağlık hizmetinden ne Şekilde faydalanilabilir?

Evde sağlık hizmeti almak isteyen hastalar veya aile bireyleri, Sağlık Bakanliğı bünyesindeki Ulusal Çağrı Merkezi 444 38 33 numaralı telefonu arayarak müracaat edebilirler. Çağrı merkezindeki görevli personel, hizmet talep eden kiŐiyle görüŐme yaparak gerekli işlemleri baŐlatır. İlk görüŐmeyi takiben Koordinasyon Merkezi'ndeki görevli sağlık personeli tarafından hasta, ilgili hastanenin ekiplerine yönlendirilir. Evde sağlık hizmeti alacak kişi, hekim ve yardımcı sağlık personelinden oluŐan ekip tarafından evinde ziyaret edilerek hizmet alacak kişinin durumu ve sunulacak hizmet belirlenir. Hekim tarafından evde sağlık hizmeti alacak kişilerin varsa tedavisini planlayan diğer hekimler ile görüŐülerek evde sağlık hizmeti tedavi planı oluŐturulur.

İŞitme engellilerin acil durumlarda sağlık hizmeti almalarını sağlayacak bir sistem mevcut mudur?

İŞitme engelli vatandaşlarımız için Sağlık Bakanliğı tarafından Engelsiz Sağlık İletifim Merkezi (ESİM) oluŐturulmuŐtur. Söz konusu uygulama ile engelli kişiler, telefonlarına ücretsiz olarak indirecekleri mobil uygulamalar aracılığıyla 112 Acil Servis'e anında ihbar yapabilmekte, görüntülü konuŐma baŐlatabilmekte ya da anlık mesajlaŐabilmektedirler. ESİM uygulamasıyla işitme engelliler 112 Acil Servisine ulaŐarak konumlarını ve durumlarını belirtebilmekte, böylece işitme engelli bireyin bulunduğu olay yerine hızlı bir Şekilde acil müdahale ekibi ve ambulans yönlendirilebilmektedir.

ENGELLİLER İÇİN KİMLİK KARTI

Engelli kimlik kartı nedir ve hangi kurum tarafından verilmektedir?

Engelli kimlik kartı, 2008 tarihinde yürürlüğe giren "Engelliler Veri Tabanı OluŐturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik" uyarınca engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmaları için verilmektedir. Engelli bireyin ikamet ettiği ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanliğına bağlı İl Müdürlüğüne 2 adet fotoğraf, nüfus cüzdanı ve Engellilik Sağlık Kurulu Raporunun aslı veya onaylı örneği ile müracaat edilerek engelliler için kimlik kartı alınabilir.

Engelli kimlik kartı kimlere verilmektedir?

Engelli birey, Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile %40 ve üzeri engelli olduğunu belgelendirmesi halinde Engelli Kimlik Kartı alabilir. Engelli bireyin 18 yaşından küçük olması halinde, “Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre sağlık kurulu raporunda;

Hafif Düzeyde OGV (40-49,)

- Orta Düzeyde OGV (50-59),
- İleri Düzeyde OGV (60-69),
- Çok İleri Düzeyde OGV (70-79),
- Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89),
- Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birinin yer alması gerekmektedir.

Engel oranında değişiklik, soyadı değişikliği, kimliğin kaybolması veya yıpranmış olması durumunda nereye müracaat edilir?

Engelli kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

Engelli kimlik kartı engellilik sağlık kurulu raporu yerine geçer mi?

Engelli kimlik kartı Engellilik Sağlık Kurulu Raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşı (mavi kartı olanlar), yaşadığı Ülke makamlarınca düzenlenen engelli sağlık Kurulu raporu ile engelli kimlik kartı alabilir mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden Engellilik Sağlık Kurulu Raporu almaları gerekmektedir.

Engelli kimlik kartı ile ülkemizde engelli kişilere sağlanan hak ve hizmetler nelerdir?

Engelli kimlik kartı ile başta ücretsiz ve indirimli seyahat olmak üzere birçok hak ve hizmetten yararlanılmaktadır.

Engelli kişilerin faydalanacakları hak ve indirimler; ilgili kurum, kuruluş veya yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Bunun yanında bazı kamu ve özel sektör kuruluşlarının, engelli kimlik kartı, nüfus cüzdanına işlenmiş engellilik bilgisi ya da engellilere verilen sağlık kurulu raporunu esas alarak engellilere sağladığı kolaylıklar bulunmaktadır.

EĞİTİM HAKKINDAN FAYDANLANMA

Engelli bireylerin eğitim hakları nelerdir?

Engelli bireyler, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi eğitim kurumlarında veya özel eğitim kurumlarında eğitim-öğretimden yararlanmaktadır. Buna göre özel eğitime ihtiyacı olan bireylere verilen özel eğitim hizmetleri;

- Engel türlerine yönelik olarak açılan özel eğitim okullarında, (görme, işitme, zihin engellilere, otizmli bireyler ve süregen hastalığı olanlar için hastane ilköğretim okulları)
- Genel eğitim içerisindeki okulların özel eğitim sınıflarında,
- Okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında kaynaştırma eğitimi (Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tur ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri sunulması ile birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim) uygulanan sınıflarda,
- Gerçek veya tüzel kişilerce açılmış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilmektedir.

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için nereye başvurmak gereklidir?

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için ikamet edilen ilçede bulunan MEB'e bağlı Rehberlik Araştırma Merkezine (RAM) başvuruda bulunulması ve bireyin eğitsel tanılmasının yapılması gerekmektedir.

Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi ve tanılmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmi kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmi yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a yapılır. Bireylerin eğitsel değerlendirilmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama nedir?

Değerlendirme ve tanılama, Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin gelişim alanındaki tüm özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve engelli bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için gerekli belgeler nelerdir?

- a) Bireyin/velisinin ya da okulun yazılı başvurusu,
- b) Okula/kuruma kayıtlı öğrenciler için ilk incelemede "Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu", yeniden incelemelerde ise "Bireysel Gelişim Raporu",

- c) Destek eğitim ile ilgili müracaatlarda Engelli Sağlık Kurulu Raporu,
- d) Birey ve velinin kimlik fotokopisi (İlk başvuru ve kimlikte değişiklik olması durumunda)
- e) Vasi tayin edilmiş ise; Mahkeme kararı, Vasi belgesi, Nüfus kayıt örneği belgelerinden birisi,
- f) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden bireylere ait; Donem sonu bireysel performans değerlendirme formu, Aylık performans kayıt tabloları.”

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden hizmet almak için nereye başvuru yapmak gereklidir?

COZGER vermeye yetkili hastanelerden alınan “eksiksiz” doldurulmuş Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin ücretlerinin ödemesi hangi kurum tarafından yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu” tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemelerin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Engelli bireyin ailesine yönelik eğitim hizmetleri nasıl verilmektedir?

Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerindeki engelli bireyin eğitimine katkı sağlamak için “rehberlik ve danışmanlık” hizmetlerini içeren bir eğitimidir. Aile eğitim hizmetleri, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler ne tür hizmetlerden faydalanmaktadır?

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için sınav noktalarında gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engellilere uygun olarak düzenlenmiş sınav mekânları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav suresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitilmiş ve düzgün diksiyonlu “yardımcı refakatçi” eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

Üniversite öğrencilerine sağlanan kolaylıklar nelerdir?

İhtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır. Üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

Okullara erişimde özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için ne gibi hizmetler sunulmaktadır?

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve engelli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişimi ücretsiz sağlanmaktadır.

- Görme engelliler okullarında,
- İşitme engelliler okullarında,
- Ortopedik engelliler okullarında,
- Özel eğitim uygulama merkezleri (okulları) 1., 2., 3. Kademe Zihinsel engelliler okullarında,
- Özel eğitim okulları bünyesinde anasınıfında,
- Özel eğitim sınıflarında eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

MESLEKİ EĞİTİM

Engellilere yönelik meslekî eğitim faaliyetlerini hangi kurumlar yürütmektedir?

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki İşitme Engelliler Çok Programlı Liseler, Özel Eğitim Meslek Okulları ve Liseleri, zihinsel engellilere yönelik Mesleki Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezlerince engellilere yönelik mesleki eğitim programları düzenlenmektedir. Bu kuruluşların mesleki eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için İl Milli Eğitim Müdürlüklerine başvurabilmektedirler.

Engellilere yönelik meslek edindirme kursları hangi kurumlarca düzenlenmektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü engellilere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

www.iskur.gov.tr ve www.meb.gov.tr

KAMUDA MEMUR VE İŞÇİ OLARAK İSTİHDAM

TUİK verilerine göre Ülkemizde dokuz milyon engelli yaşamını sürdürmektedir ve engelli bireyler arasında işgücüne dâhil olmayan nüfus oranı yüzde 78,3'tur. İstihdam edilen engelli kamu görevlisi sayısı 60 binin üzerinde iken işçi sayısı 117 bini geçmiş durumdadır.

Engelli kamu görevlisi çalıştırma yükümlülüğü hangi kurumun denetimindedir?

10.7.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 74'üncü maddesi uyarınca; engelli kamu görevlilerinin istihdamına ilişkin iş ve işlemleri yürütme görev ve yetkisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü'ndedir. Ortaöğretim, on lisans ve lisans düzeyinde mezun veya sınavın geçerlilik süresi içerisinde mezun olabilecek durumda olanlar

Engelli Kamu Personel Seçme Sınavına (EKPS) girmek suretiyle; ilkokul ya da ortaokul mezunu veya ilköğretim düzeyinde bir eğitim kurumundan mezun olanlar ise kura usulüyle “kamu personeli” olmak için başvuruda bulunabilirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmesi gereken engelli oranı nedir?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre kamu kurum ve kuruluşları çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli kamu görevlisi personel çalıştırmak zorundadır. %3'un hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dâhil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Kamuda engelli işçi çalıştırma yükümlülüğü hangi kurumun denetimindedir?

Kamu işyerleri, % 4 engelli ile % 2 eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Kamuda engelli işçi kadrolarının takip ve denetimi Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

EKPS'ye başvuru şartları nelerdir?

- “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Herhangi bir nedenle kamu haklarından mahrum olmamak,
- 18 yaşının üstünde olmak, (Meslek ve sanat okulu mezunları için yaş sınırı 15 olarak belirlenmiştir)
- Türk Ceza Kanununda yer alan 53'üncü maddede kasten işlenen bir suç çerçevesinde bir veya daha fazla yıl hapis cezası almamış olmak, aynı zamanda anayasal düzene, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar işlememiş olmak,
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan askerlik şartını taşıyor olması,
- Engelli KPSS ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları

Hakkında Yönetmeliğin dördüncü maddesinde yer alan yüzde 40 ve üzeri çalışabilir raporuna sahip olmak,

- Tercih edilmek istenen kadro özelinde belirlenmiş başvuru ve atama şartlarını taşıyor olmak,”

Engel durumu dolayısıyla sınav esnasında refakatçi sağlanmakta mıdır?

EKPS'de istekleri halinde engellilere, engel grubuna uygun refakatçi temin edilir.

EKPS yerleştirmelerinde üst yaş sınırı var mıdır?

EKPS/kura başvurularının başladığı ilk gün itibarıyla; 65 yaşını dolduran engelli adayların başvurusu sistem tarafından kabul edilmeyecektir.

Tercih kılavuzlarında ilan edilen kadrolara atanmak için başvuracak adayların 18 yaşını tamamlamış olmaları (Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az 15 yaşını doldurmuş olmak ve Türk Medeni Kanunu'nun 12'nci maddesine göre kazai rüşt kararı almak şartıyla

devlet memurluklarına atanabilirler) gerekmektedir. Kurumlar özel hükümler haricinde, yerleştirme yapılmasını talep edecekleri kadrolar için üst yaş sınırı tespit edemez.

EKPSS başvuru yerleştirme ve atama tarihleri nasıl öğrenilir?

EKPSS ve kuranın tarihi, başvuru tarihi, başvurunun ne şekilde ve nereye yapılacağı Resmi Gazete’de, Türkiye genelinde yayımlanan yüksek tirajlı bir gazetede, ÖSYM, Çalışma Genel Müdürlüğü ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün resmi internet sitelerinde duyurulur.

E-KPSS başvuru merkezi neresidir?

E-KPSS başvuru yeri, ÖSYM’nin web sitesidir. ÖSYM’nin web sitesinde de adayların yanlış tercih yapmamaları için onlar adına yönlendirici niteliğe sahip bir kılavuz yayımlanır.

İki senede bir giriş yapılabilecek olan sınav için her sınav başvuru döneminde güncel bir tercih kılavuzu hazırlanır ve yayımlanır. Sınav puanına göre yapılacak olan tercihlerin başvuruları ise [https:// www.turkiye.gov.tr/](https://www.turkiye.gov.tr/) adresinden yapılır.

Son sınıf öğrencisi engelli birey EKPSS’den atanabilir mi?

Yerleştirme işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olabilecek durumda olan engelli adaylar başvurabilir. Tercih işleminde mezun durumda bulunmayan adayların, yerleştirilmeleri yapılmış olsa bile atamaları yapılmaz.

KPSS soruları engel gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

Sınavda sorular 4 kategoride sınıflandırılmıştır.

- 1) Genel engelliler
- 2) Görme engelliler
- 3) İşitme engelliler
- 4) Zihinsel engelliler

EKPSS sonuçları ne kadar süreyle geçerlidir?

EKPSS iki yılda bir yapılmakta olup sınav sonucu dört yıl süreyle geçerlidir.

Atanmış kişilerin tekrar atanması için süre var mıdır?

Süre yoktur. Ancak EKPSS ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelikte “Halen memur olarak çalışmakta olanlar, başka hizmet sınıfı kapsamındaki kadrolar ile buldukları kadrolardan farklı olmak kaydıyla mezunu oldukları eğitim programları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadrolar hariç olmak üzere bu Yönetmelik kapsamında yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz.” hükmü yer almaktadır.

Yerleştirmesi yapılan kişilere kurum tarafından mülakat veya sınav yapılmakta mıdır?

Yerleştirilen adaylar, kamu kurum ve kuruluşlarınca başka bir sınav veya mülakat yapılmaksızın, ilan edilmiş kadrolara doğrudan atanır

ÖZEL SEKTÖRDE İŞİ OLARAK İSTİHDAM

İşe girmek ve çeşitli kurumlara engelli eleman alınıp alınmayacağına ilişkin bilgileri öğrenmek için hangi yol izlenmelidir?

Engelli bireylerin işi olarak işe yerleşebilmeleri için; Türkiye İş Kurumu'na, Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerine veya Türkiye İş Kurumu'nun resmi internet sitesi www.iskur.gov.tr adresine başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu kapsamındaki işyerlerinin engelli çalıştırma zorunluluğu oranı nedir?

İşverenler, elli veya daha fazla işi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde toplam işi sayılarının %3'ü oranında işiği meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Engelli çalıştırmamanın yaptırımı var mıdır?

Engelli çalıştırma sorumluluğunu yerine getirmeyenlere, her ay çalıştırmadığı her engelli birey için belli bir miktar para cezası (2021 yılında 4.345 TL idari para cezası) kesilmektedir.

Hangi işyerlerinde engelli çalıştırılmaz?

Kural olarak 50 ve üzeri işi çalıştıran özel sektör işyerlerinin tamamında engelli çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak;

- Yer altı işyerlerinde,
- Su altı işyerlerinde,
- Engellinin sağlık kurul raporunda çalışamayacağı belirtilen işyerlerinde, engelli birey çalıştırılması yasaktır.

Engelli kontenjanı nasıl hesaplanmaktadır?

50 ve üzeri işi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılması gereken engelli sayısı tespit edilirken;

- Belirli ve belirsiz süreli çalışan personelin tamamı hesaplamada dikkate alınır,
- Kısmi süreli (part-time) çalışan personel, tam süreliye dönüştürülerek hesaba dahil edilir,
- İşyerinde yer altı ve su altında çalışan işçiler, toplam işi sayısının hesabında dikkate alınmaz,
- İşyerindeki özel güvenlik elemanları toplam işi sayısının hesabında dikkate alınmaz,
- Toplam işi sayısı belirlenirken, çalıştırılmakta olan engelliler toplam sayıdan düşülür,
- Aynı il sınırları içerisinde aynı işverene bağlı birden fazla işyeri olması halinde, engelli kontenjanı, toplam işi sayısına göre hesaplanır,
- %3 orana göre çalıştırılması gereken engelli sayısı belirlenirken, virgülden sonra yarıma kadar olan küsuratlar dikkate alınmaz, yardım ve ustü küsuratlar tama yuvarlanır.

Örnek: 65 işçinin çalıştığı A İşyerinde, çalıştırılması gereken engelli sayısı $65 \times 0,03 = 1,95$ 'tir. Yarımdan büyük küsurat tama yuvarlanacağı için işyerinde 2 engelli personelin çalıştırılması gerekir.

Birden fazla ilde işyeri olan işverenler için hesaplama nasıl yapılır?

Engelli kontenjanı hesaplanırken sadece aynı işverene bağlı aynı il sınırları içerisindeki işyerleri dikkate alınır. Dolayısıyla birden fazla ilde işyeri bulunan işverenlerin engelli kontenjanı, Türkiye geneli değil her il için ayrı hesaplanıyor.

Hangi engelli bireyler bu kotadan yararlanabilmektedir?

İş yerleri zorunlu engelli çalıştırma kotasını tamamlamakla mükelleftir. Fakat yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için işe alınan engellinin de bazı şartları taşıyor olması gerekiyor. Bu anlamda işe alınan engellinin, Yurt İçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinde tanımlanan engelli tanımına uygun olması yani "tüm vücut fonksiyon kaybının en az %40 olduğu sağlık kurulu raporu ile belgelenen" birey olması gerekiyor. Engellilik oranı %40'ın altında olanlar veya sağlık kurul raporu ile değil de tek hekim raporuyla engelliliğini beyan etmiş olan bireyler ya da 14 yaşını doldurmamış olanlar bu kotadan yararlanamamakta.

Emekliler de engelli kotasından çalıştırılabilir mi?

Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan emekli aylığı almakta olan kişiler de engelli statüsünden işe alınabilmektedir. Emekli engellinin yine İŞKUR'a tescilinin yapılması gerekmekte. SGK bildirimini ise normal statüden değil, sosyal güvenlik destek primi statüsüyle yapılmaktadır.

Her görev için engelli talep edilebilir mi?

İşveren, yer altı ve su altı işleri dışında, işyerindeki her bir görev ve pozisyon için engelli personel talep edebilir. Fakat yukarıda ifade edildiği üzere, talep edilen engelli bireyde aranan vasıflar, görevin gereği olan vasıflara uygun olmalı ve bunun üzerinde nitelikler aranmamalıdır. Ayrıca açık kontenjan için başvuran engellinin raporunda, verilecek görevi yapamayacağına dair bir ibare bulunmamalıdır.

Engelli istihdamında hangi teşvikler veriliyor?

Özel sektör işverenlerince çalıştırılan her bir engelli için asgari ücret üzerinden hesaplanacak sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu destek hem kota dâhilinde çalıştırılan engelli bireyler hem de kota fazlası çalıştırılan engelliler için verilmektedir. Fakat emekli engelliler için bu destek söz konusu değildir.

Engellilerin çalışma koşulları nasıl olmalıdır?

İşverenler, işyerlerini engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak ve işin engelli çalışana uygunluğunu sağlayacak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, işleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmalarını için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadırlar. Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri mevzuatta belirtilen sürelerden az olmamak koşuluyla engellinin durumuna göre belirlenebilir. Çalışan engellilerin aleyhine sonuç doğuracak şekilde, diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Devlet Memurları Kanunu ve Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik'te engelli kotası için açılacak kadroların engellilerin eğitimlerine uygun olması, engellilerin çalışma ortamının engelliye uygun duruma getirilmesi ve engellilerin engelliliklerini artırıcı işlerde çalıştırılmaması konularında hükümler bulunmaktadır.

Engelli çalışanlar vergi indiriminden faydalanabilir mi?

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 31. Madde uyarınca, Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş bulunan birinci derece engelli, asgari % 60'ını kaybetmiş bulunan ikinci derece engelli, asgari % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılmakta ve bu kişilere işçi-kamu görevlisi ayrımı gözetilmeksizin belli tutarda indirimler uygulanmaktadır. Engellilik dereceleri itibariyle belirlenen aylık tutarlar, çalışanın ücretinden indirilmekte ve gelir vergisine tabi olmamaktadır.

İndirimden yararlanmak isteyen engelli çalışan, nüfus kâğıdının örneği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan İlçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğü'ne bir dilekçe ile başvurmak zorundadır. Başvuruyu alan yer, gerekli formları düzenleyerek bir yazı ile çalışanı, bu hususta sağlık kurulu raporu vermeye yetkili en yakın hastaneye sevk edecektir. Sağlık kurulu raporu ile belirlenen derecelerde engelli olduğu tespit edilenlerin indirimden yararlanması için gerekli işlemler, başvurunun yapıldığı ilgili Vergi Dairesi ya da Mal Müdürlüğü tarafından yapılacaktır. Buna göre 2021 yılı engelli indirim oranları; %80 ve üzeri 1. Derece engelli için 1.500,00 TL, %60 – %80 2. Derece engelli için 860,00 TL, %40 – %60 3. Derece engelli için 380,00 TL'dir.

ENGELLİ OLAN VEYA ENGELLİ YAKINI BULUNAN KAMU GÖREVLİLERİNE YÖNELİK TAYİN HAKKI VE TANINAN DİĞER HAKLAR

Engelli kamu görevlilerinin yer değiştirme taleplerine yönelik bir düzenleme bulunmakta mıdır?

Sağlık kurulu raporunda en az %40 oranında engelli olduğu belirtilen kamu görevlileri ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan kamu görevlileri, engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır.

Bakım gereksinimi olan engelli yakını bulunan kamu görevlilerinin tayininde kolaylık sağlanmakta mıdır?

Engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunacak kamu görevlisi için en az %40 oranında engelli olmak koşulu aranırken, engelli olmayan kamu görevlilerinin eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımlarında, yetişkinlerde “Tam Bağımlı Engelli Birey”, 18 yaşının altındaki bireyler de ise;

- Çok İleri Düzeyde Özel Gereksinim Vardır (70-79),
- Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89),
- Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmak koşulu aranmaktadır.

Devlet Memurları Kanununun 72’nci maddesi ve buna dayanılarak çıkarılan yönetmelik kurum içi yer değişikliğini düzenlemektedir. Belediyelerde ve üniversitelerde çalışan kamu görevlilerini bu kurumların teşkilat yapıları itibariyle tayin talebinde bulunmaları mümkün değildir. Bu nedenle engelli kamu görevlilerinin ya da bakmakla yükümlü olduğu engelli yakınları bulunan memurların bakmakla yükümlü oldukları kimselerin yaşadığı yerde kadrosuna uygun bir kuruma yer değişikliği için dilekçe vermesi ve ardından da çalıştığı kurumun yer değişikliğine muvafakat vermesi gerekmektedir.

Özel eğitim gereksinimi olan aile üyelerine ilişkin memurların tayinleri hakkında özel bir düzenleme var mı?

Devlet Memurları Kanunu’nun Ek 39’uncu maddesinde; “Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmi veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi halinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dâhilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Kamuda işçi kadrosunda çalışan engellilere yönelik tayin düzenlemesi bulunmakta mıdır?

5620 sayılı Kanuna eklenen madde ile kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda görev yapan ve en az %40 oranında engelli olan işçiler ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan işçiler de engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak kurum içinde yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler kamu kurum ve kuruluşlarının kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır.

Engelli çocuğu olan kamu görevlilerinin mazeret izin hakkı var mıdır?

657 sayılı Kanununun 104'uncu maddesine kapsamında kamu görevlilerine; en az %70 oranında engelli ya da süreğen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az % 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması halinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bolümler halinde on güne kadar mazeret izni verilir.

Engelli kamu görevlilerine gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilebilir mi?

Engelli kamu görevlilerine isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. 2010/02 sayılı Başbakanlık Genelgesi'ne göre Kamu görevlileri, kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunu ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli engelli sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri kaydıyla, engelli aile fertlerinin günlük bakımı için izin kullanabilmekte ve bu personele mesai saatleri dışında nöbet ve gece vardiyası görevi verilmemektedir.

ERKEN EMEKLİLİK VE MALULEN EMEKLİLİK

Erken emeklilik hakkından kimler yararlanabilir?

İster doğuştan engelli olup SSK'lı, Bağ-Kur'lu ya da kamu görevlisi olarak çalışmaya başlasın, ister işe girdikten sonra engelli olsun; %40 ve üzeri çalışma gücü kayıp oranına sahip tüm engelli çalışanlar erken emeklilik hakkına sahiptir.

Malulen emeklilik hakkından kimler yararlanabilir?

Malulen emekli olabilmek için gerekli ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az %60 kayıp olduğuna dair Sağlık Kurulu Raporudur. Malullük aylığı alabilmek açısından ikinci şart, kişinin malullük için gerekli Sağlık Kurulu Raporunu almak üzere SGK'ya başvurduğu tarihte en az 1800 gün ödenmiş priminin olmasıdır.

Engelli çocuğu olan çalışan anneler için erken emeklilik hakkı var mıdır?

Erken emeklilik hakkından yararlanabilmek için öncelikle, çocuğun başkasının bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğunun Sağlık Kurulu Raporuyla tespit edilmesi gerekmektedir.

Ağır engelli çocuğu bulunan annelerin erken emeklilik hakkından yararlanabilmesi için sigortalı olarak çalışması veya isteğe bağlı sigortalı olması gerekiyor. Kamu görevlisi, işçi ve

esnaf statüsünde çalışan tüm anneler bu haktan yararlanabilmekte. Engelli çocuğuna bakarken bir yandan da sigortalı olarak çalışmaya devam eden veya isteğe bağlı sigorta primi ödeyen annelerin prim suresine, bu şekilde geçen günlerin dörtte biri oranında ilave yapılmakta ve bu süre emeklilik yaş haddinden indirilmekte.

Kendisi veya eşiyle birlikte evlat edindiği ağır engelli çocuğu bulunan anneler de erken emeklilik hakkından yararlanabilir. Bunların erken emeklilik hakkı hesaplanırken, evlat edinme tarihleri dikkate alınır.

Engelli bireyler erken veya malulen emekli olmak için nereye müracaat etmelidir?

Engellilerin emeklilik işlemleri diğer çalışanlarda olduğu gibi ilgili SGK tarafından yapılmaktadır. Engelliler erken emeklilik ya da malulen emeklilik işlemlerini SGK'na müracaat ederek başlatabilirler. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SGK, İŞKUR ve MYK mevzuatlarıyla ilgili her türlü bilgi ALO 170 nolu hattın öğrenilebilmektedir.

KENDİ İŞİNİ KURMAK

Kendi işini kurmak isteyen engelli bireylere sağlanan destekler nelerdir?

Engellik Sağlık Kurulu Raporuyla %40 ve üzeri oranda engelli olan bireyler, kurmak istedikleri işle ilgili projelerini Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine sunarak İŞKUR Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Ceza Paraları Fonundan maddi destek alabilmektedir. KOSGEB tarafından girişimcilik eğitimleri düzenlenmekte ve eğitimi başarı ile tamamlayanlara kredi sağlanmaktadır.

ENGELLİ BAKIM HİZMETİ

Bakım hizmeti nedir?

Bakım hizmeti, günlük hayatını sürdürme sürecinde bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin kişisel bakım ve psikososyal destek hizmetlerini ifade etmektedir.

Engelli bireylere sunulan bakım hizmetleri nelerdir?

A) Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri/Engelsiz Yaşam Merkezleri

Bedensel, zihinsel ve ruhsal engeli nedeni ile günlük hayatın tekrar eden gereklerini yerine getiremeyecek durumda olan engelli bireyler herhangi bir gelirin olup olmamasına bakılmaksızın bu merkezlerden ücretsiz olarak bakım hizmeti alabilmektedir. Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde bakım hizmeti yanında rehabilitasyon hizmetleri de sunulmaktadır. Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait Engellilik Sağlık Kurulu Raporu gereklidir. Başvurular, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yapılabilir.

1- Umut Evleri:

Bakım hizmeti alan engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla, müstakil ev veya apartman dairesi olarak en fazla 6 kişi kapasiteli hizmete açılan ek ünitelerdir. Resmi bakım merkezlerinde bakım hizmeti almakta olan engelli bireylerden durumları uygun olanların, meslek elemanlarının olumlu raporu doğrultusunda “Umut Evi” olarak isimlendirilen evlerde, toplum yaşamına aktif katılımlarının sağlanarak, bakımlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

2- Gündüz Bakım Merkezleri:

Engelli bireye bakan kişilerin, gün içerisinde kendilerine de vakit ayırıp sosyal hayata katılmalarını sağlamak ve engelli bireylerin ailesi yanında çevresinden koparılmadan bakımını sağlamak amacıyla tam veya yarı zamanlı olarak sunulan gündüzlü hizmet modelidir. Gündüzlü hizmet veren merkezlerde engelli bireyin öz bakım ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra toplumsal hayata katılımlarını sağlamak üzere eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler yürütülmektedir.

3- Geçici Misafir Bakım Hizmeti:

Evde bakım desteği alan engelli bireylerin aileleri başta olmak üzere, tüm engelli ailelerinin yıl içerisinde hac, umre, sağlık gibi çeşitli nedenlerle engelli bireyden geçici süreyle ayrı kalacak olmaları halinde, engelli bireyler için sunulan geçici bir bakım modelidir. Engelli bireyin veya yasal temsilcisinin dilekçesi, Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, hizmet sözleşmesi ve bir meslek elemanının değerlendirme raporuna istinaden engelli birey ‘geçici ve misafir bakım hizmeti’ kapsamında resmi bakım merkezine yerleştirilir.

B) Özel Bakım Merkezleri

Bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin, gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri tarafından denetlenen özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti almaları da mümkündür. Özel Bakım Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda ‘ağır engelli’ ya da ‘tam bağımlı engelli birey’ ibaresinin yer alması gereklidir.

Özel bakım merkezlerinden “Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli” statüsünde kimler hizmet alabilir?

Özel bakım merkezlerinden, Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda “tam bağımlı engelli birey” olduğu belirtilen ve her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3’ünden daha az olan engelli bireyler “Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli” statüsünde hizmet alabilir. Bu statüde merkeze yerleştirilen engelli bireylerin tüm giderleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından karşılanır.

Resmi bakım merkezine yerleştirme işleminin yapılabilmesi için gerekli olan belgeler nelerdir?

- a) Engellilik sağlık kurulu raporu,
- b) Yatılı ve sürekli bakım hizmeti almak isteyen on sekiz yaşını tamamlamamış engelli birey için Mahkemeden alınacak “korunma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi” kararı ile velayet altında değil ise “vesayet altına alınması ve vasi atanması” kararı,
- c) On sekiz yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli engelli birey için Mahkemeden alınacak “kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi” kararı ile velayet altında değil ise “vesayet altına alınması ve vasi atanması” kararı.

Hangi durumlarda engelli bireyin bakım merkezlerinden ilişiği kesilir?

- a) Engelli bireyin reşit ve mümeyyiz olması halinde kendisinin veya yasal temsilcisinin talepte bulunması,
- b) Engelli bireyin vefatı,
- c) Engelli bireyin kabulüne esas bilgi ve belgelerde yanlışlık olduğunun tespiti veya engelli bireyin tüm mesleki çalışmalara rağmen merkeze uyum sağlayamaması,
- d) Engelli bireyin özel bakım merkezinde bakım hizmeti alması halinde merkeze kabulünden sonra engel ve gelir durumunda değişiklik olması ve son durumun özel bakım merkezine yerleştirilmesine uygun olmadığının tespit edilmesi,
- e) Engelli bireyin 30 günden fazla merkezi izinsiz olarak terk etmesi.

Engellilerin elektronik haberleşme sektöründe yararlanabileceği avantajlar nelerdir?

Bilgi ve İletişim Kurumu tarafından alınan kurul kararıyla elektronik haberleşme sektöründe hizmet sunan, iki yüz binin üzerinde abonesi bulunan işletmeci; engellilere, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimlerine ve gazilere, ilgili durumlarını gösterir belge ile başvuruları ve engelli/gazi/şehit yakını olma bilgisinin bu hizmetin sunumu kapsamında işlenmesine dair acık rızalarının alınması halinde, katma değerli hizmetler hariç olmak üzere;

- Tüm bireysel faturalı tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, KDV matrahı esas alınarak diğer abonelere uygulanan fiyatlar üzerinden asgari %25 oranında ek indirim uygular.
- Tüm bireysel on ödemeli tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, diğer abonelere uygulanan ses, mesaj, veri gibi faydalar esas alınarak asgari %25 oranında ek fayda sağlar.

Bunlarla birlikte işletmeciler, çevrimiçi işlem merkezi üzerinden yapılabilecek işlem çeşitliliğinin teknik imkânlar dâhilinde geniş tutulması ve bu kanaldan gerçekleştirilebilen işlemlerin erişilebilirliğinin sağlanması hususunda engellilerin ihtiyaçlarına yönelik gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

İşitme engelli bireyler e-devlet hizmetlerinden yararlanabilir mi?

“e-Devlet’te Engel Yok Projesi” kapsamında gerçekleştirilen Engelsiz Çağrı Merkezi çalışmasıyla, işaret dili bilen e-Devlet Çağrı Merkezi çalışanları görüntülü olarak hizmet vermekte ve engelli vatandaşlarımız e-Devlet Kapısı ile ilgili tüm soru ve sorunlarına buradan destek alabilmektedir.

OTOPARKLAR

Engelli park kartı nedir?

Engelli park kartı, Üzerlerine araç tescil edilmiş engelli bireylerin, araçlarını kendileri için ayrılmış park alanlarına bıraktıklarında camdan görünür şekilde yerleştirdikleri park kartlarıdır.

Engellilere ayrılmış otoparkları kimler kullanabilir?

Engellilere ayrılmış otopark yerlerini kullanabilmek için engelli ve gazilere verilen kartlardan edinilmesi gerekmektedir. Engellilere ve gazilere park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir.

Engelliler ve gazilerin bu kartı alabilmeleri için buldukları il veya ilçelerdeki Trafik Denetleme Amirliklerine veya Bürolarına başvuru yapmaları gerekmektedir.

Engelliler için ayrılmış park yerlerine ilişkin yasal düzenlemeler nelerdir? Engelli park yerleri ve kaldırımların işgali durumunda ne yapılmalıdır?

Otopark Yönetmeliğinde; otoparkların yapımında TSE standartlarına uyulması, umumi bina, bölge otoparkları ve genel otoparklarda, giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 61’inci maddesine göre“Engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerine” engelli olmayanlar tarafından park edilmesi yasaklanmıştır ve engelli olmayanlar tarafından yapılan ihlalin para cezası iki kat olarak uygulanmaktadır. Yasaklara aykırı park edilmiş araçlar trafik zabıtasınca kaldırılabilir.

SOSYAL YARDIMLAR

Engelli aylığından nasıl yararlanılır?

Engelli aylığı, 2022 sayılı Kanun kapsamında sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından belgelenen, 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşından küçük engelli yakını bulunanlara verilen bir aylıktır. Engelli aylığından yararlanmak için gelir kriteri bulunmaktadır. Hanenin toplam gelirinin (menkul-gayrimenkul), hanede ikamet eden kişi sayısına bölüldüğünde ortaya çıkan tutarın net asgari ücretin 1/3’ünü geçmemesi gerekmektedir. 18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engelliler için Hafif Düzeyde OGV (40- 49,) Orta Düzeyde OGV (50-59) ,

İleri Düzeyde OGV (60-69) Çok İleri Düzeyde OGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80- 89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olma şartı aranmaktadır.

Muhtaç aylığından nasıl yararlanır?

Muhtaçlık aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir. 18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engellilerin ise Hafif Düzeyde OGV (40-49,) Orta Düzeyde OGV (50-59), İleri Düzeyde OGV (60-69) Çok İleri Düzeyde OGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmaları halinde ve de ailenin sosyal güvencesinin olmaması, ailenin herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması, kişinin Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması, ailenin gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirin Muhtaçlık Yönetmeliği ile belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi şartı ile Muhtaç aylığı bağlanabilmektedir.

EVDE BAKIM DESTEĞİ

Evde bakım desteği nedir?

Engelli bireylerin hayatlarını evde sürdürmesine yardımcı olan kişilere Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından ödenen ücrete evde bakım desteği denilmektedir. Evde bakım desteği engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere yapılan destektir.

Evde bakım desteğinden nasıl yararlanır?

Engelli bireylerin evde bakım desteği alabilmesi için;

- 1) Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğu gelir testi raporu ile tespit edilmesi,
- 2) Engelli bireyin heyet raporu veren hastanelerden alacağı Engellilik Sağlık Kurul Raporunun ağır engelli kısmında mutlaka“Evet” yazan bir ibarenin bulunması,
- 3) Engelli bireyin, başkasının yardımı olmadan hayatını devam ettiremeyecek şekilde bakıma muhtaç olması gerekli olduğunun bakım heyeti raporu ile tespit edilmesi, gerekmektedir. Evde bakım desteği alabilmek için engelli bireyin ikametgâhının bulunduğu yerdeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne veya varsa Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüklerine başvurulması gerekmektedir. Müdürlüklerinin bulunmadığı yerlerde ise Kaymakamlıklara başvuru yapılabilir.

ENGELLİLERE SAĞLANAN İNDİRİM VE MUAFİYETLER

Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda %40 ve üzeri engel oranı almış olan kişiler ile COZGER'de "Hafif Düzeyde Özel Gereksinimi Var(OGV) (40-49), Orta Düzeyde OGV (50 - 59) , İleri Düzeyde OGV (60 -69,) Çok İleri Düzeyde OGV(70-79) Belirgin OGV (80-89), OGV Vardır (90-99)" tanımlamalardan herhangi birini almış olan çocuklar aşağıdaki indirim ve muafiyetlerden yararlanabilmektedirler.

Şehirlerarası yolcu otobüslerinde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Karayolları Taşıma Yönetmeliğinin 56. maddesi gereği; Şehirlerarası yolcu otobüslerinde, %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesi üzerinden %30 indirimli düzenlenmektedir.

Hava yolu ulaşımında engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Engel oranı % 40 ve üzeri oranda olan bireylere, uygulanabilir ücretler üzerinden tüm iç ve dış hatlarda % 20 indirim sağlamaktadır. İndirimden faydalanmak isteyen engelli kişilerin ve refakatçilerinin, engelli kimlik kartı veya sağlık kurulu raporu veya "Engelli" ibaresi bulunan nüfus cüzdanlarını ibraz etmeleri gerekmektedir.

Müze ve ören yeri girişlerinde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Müze ve ören yerlerine, engelli bireyle bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş, çocuk, anne ve babaları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz girebilmektedir.

Milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişlerde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Engelliler, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır

Engelli bireyler için GSM operatörlerinde uygulanan indirimli tarifeler nelerdir?

GSM operatörleri, engelli bireylere bütün tarifelerde %25 indirim uygulanmaktadır.

Engelliler için elektrik indirimi yapılmakta mıdır?

3294 sayılı Kanun kapsamında muhtaç durumda olduğu tespit edilen, 2828 sayılı Kanun kapsamında evde bakım yardımı alamayan kronik hastalığı nedeniyle cihaza bağlı şekilde hayatını sürdüren engellilere ve ailelerine Elektrik Fatura Bedeli ve Kesintisiz Güç Kaynağı Desteği sağlanmaktadır. Elektrik indirimi desteğinden yararlanmak isteyen engelli, vekili, vasisi veya velisi kimlik belgesi ve elektrik faturası ile PTT şube ve müdürlüklerine başvuru yapabilir. Ayrıca bu kişilerin bulunmaması durumunda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı personeli tarafından da başvuru yapılabilmektedir.

Engellilerin elektrik faturalarına destek olunması amacıyla kullanılan cihazın elektrik tüketim düzeyine göre aylık 200 TL'ye kadar yardım yapılmaktadır. Yardımın başladığı ilk ay, tek sefere mahsus olmak üzere, hak sahibi hanelerin cihaza bağlanma tarihinden sonraki birikmiş elektrik borçları ödenebilmektedir.

Engelli ve yaşlı bireylere uygulanan ücretsiz ve indirimli seyahat hakları nelerdir?

Engellilik oranı %40 ve üzerinde olan engelliler, şehit yakınları ve gaziler; ağır engelli bireyle birlikte yolculuk eden bir refakatçisine; demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanmaktadır. 65 yaşın üstündeki vatandaşlar demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile yukarıda sayılan şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise % 50 indirimli olarak yararlanmaktadırlar. Ayrıca toplu taşıma araçlarının ait olduğu kurum ve kuruluşlar, belediyeler, belediyeler tarafından kurulan şirketler, birlikler, müessese ve işletmeler, altmış yaş ile altmış beş yaş arasında bulunan kişilere toplu taşıma araçlarından ücretsiz veya indirimli olarak yararlanma hakkı sağlamaktalar.

Bu indirim ve muafiyetlerden Engelli Kimlik Kartları, nüfus cüzdanlarında engel oranını gösteren ibare bulunan engelliler faydalanabilmektedirler Ayrıca, engelli bireylerin yürürlükteki hükümlere göre geçerli olan kimlik kartlarını yenilemelerine gerek bulunmamaktadır. Yukarıda sayılan engelli kimlik kartı bulunup ücretsiz seyahat hakkından refakatçisi olmadan tek başına yararlanmak isteyen ağır engelli bireylerin de kartlarını yenilemeleri gerekmemektedir. Ücretsiz veya indirimli seyahat hakkının kullanılmaması halinde bu haktan faydalandırılmayan her kişi için toplu taşıma aracının tarifesi üzerinden elli tam bilet bedeli tutarında idari para cezası uygulanır.

Engellilere uygulanan konut vergisi muafiyetleri nelerdir?

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8. maddesi uyarınca 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muaftır.

Yardımcı araç-gereç ve eğitim giderlerinde KDV'den muafiyet var mı?

Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç gereç ve özel bilgisayar programlarının temini KDV'den muaftır. Örneğin, görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye, ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilmekte. Binek otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen "araç- gereç" kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Sağlık Uygulama Tebliği gereğince; protez-ortez, tekerlekli sandalye, işitme cihazı ve diğer yardımcı araç gereçlerin bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tabi olmama halinde sözü edilen araç gereçler, Valilik ve Kaymakamlıklara talepte bulunularak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından temin edilmektedir. Hastalığı nedeniyle

“mesane veya rektum” kontrolü olmadığına (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydıyla) ve hasta altı bezi kullanması gerektiğinin belirtildiği uzman hekim raporuna dayanılarak reçete düzenlenmesi halinde ihtiyaca binaen kullanılması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenir.

Tiyatrolardan ücretsiz yararlanabilirler mi?

Devlet tiyatrolarından ücretsiz yararlanmaktadırlar.

Toplu konut projelerinde engelli bireyler için kota var mı?

TOKİ, hazırladığı projeler kapsamında planlanan konut sayısının %5'ini engelli vatandaşlarımıza ayırmaktadır. Kimlik fotokopisi ve Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile başvuru yapılmakta, hak sahipleri kura ile belirlenmektedir.

ENGELLİLER İÇİN MOTORLU TAŞIT ALIMINDA SUNULAN HİZMET VE MUAFİYETLER

ÖTV indirimi ve muafiyeti nedir?

Engelli bireylere motorlu taşıt alımında OTV indirimi ve muafiyet hakkı tanınır. Kişilerin ödedikleri Özel Tüketim Vergisini engelliler ödemezler. Engelli bireyin indirimden mi yoksa muafiyetten mi yararlanacağı engel seviyesine göre belirlenir. OTV muafiyetinden yararlanmak için rapor %90 ve üzeri, OTV indirimden faydalanmak için rapor en az %40 olmalıdır.

Engelli aracında engel durumuna göre bulunabilecek tertibatlar nelerdir?

Sol el ve/veya kolda engelliliği bulunanların, taşıtta hareket ettirici aksam sayılan manuel vites kolunu engelliliğe uygun olarak direksiyona monte ettirmesi ve benzer şekilde tadilat yaptırması veya taşıtın fabrika çıkışında vitesin direksiyonun sağ tarafına sabitlenmiş olması gibi aksamlar özel tertibat olarak kabul edilir Direksiyona topuz takılması, engelin bulunduğu taraftaki silecek kolu, sinyal, cam silecek kumandası, dörtlü flaşör, on-arka cam su fıskiyesi, korna ve kontak gibi düzeneklerin diğer tarafa alınması veya direksiyon simidine monte edilmesi ve benzeri tadilatlar özel tertibat kapsamında değerlendirilmez.

Taşıtın otomatik vitesli olması, engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılması şartının aranmasına engel değildir. Dolayısıyla otomatik vitesli taşıtların hareket ettirici aksamında da kişinin engelliliğine uygun olarak sabitlenmiş özel tertibat yaptırılması gerekmektedir.

Örneğin, sağ ayağı ampute olan bir engellinin, fren ve gaz pedalında özel tertibat yaptırmadan otomatik vitesli taşıtı kullanması mümkün olmadığından, ancak anılan tertibatın yaptırılması halinde otomatik vitesli bir taşıt bakımından istisnadan faydalanılabilir. Öte yandan, manuel vitesli bir taşıtı vites kolunda ve/veya debriyaj pedalında sabitlenmiş özel tertibat yaptırmadan kullanamayacak durumda olan engelliler bakımından, otomatik vitesli taşıtlar özel tertibatlı taşıt olarak kabul edilir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, özel tertibat yaptırılan taşıtların (veya engelliliği ile başkaca hareket ettirici özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli taşıtların) kullanılabilmesine dair değerlendirmeyi içermeli ya da bu hususun anlaşılabilmesini sağlayacak şekilde açık olmalıdır. Ote yandan engellilik durumu, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olmalıdır.

Örneğin, sağ veya sol el parmaklardan herhangi bir ya da birkaçının olmamasına rağmen vitesin değiştirilmesine engel, vites kolunda tadilat yaptırılmasını gerektirecek bir durumun bulunmaması halinde manuel veya otomatik vitesli taşıt alımında istisna uygulanmaz.

Özel tertibatlı araçları kimler kullanabilir?

Engellilik derecesi %90'ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla düzenlenmiş özel tertibatlı araçları, engelli araç sahibinin yanı sıra araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü de kullanabilir. Ancak, söz konusu kişilerin de engelli aracını kullanabilmesi için "herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması" ve aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabilmesinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.

Üzerine araç alınan engelli kişinin engelli sürücü belgesine sahip olma şartı var mıdır?

Hayır, yoktur. Engelli oranı %90 ve üzerinde olan engelli bireyin üzerinden ilk iktisap edilecek araçta ÖTV muafiyetinden yararlanılabilir.

Engelli adına alınan araçlar kimler tarafından kullanılabilir?

Araç sahibi olan engelli kişinin aparatlı işlemlerde birinci derece yakınlarından TSE onayı verilen kişiler, %90 ve üzeri için engel kişinin üçüncü dereceye kadar yakınları kullanabilir.

Engelli bireyin tercih edebileceği araçlara yönelik motor/ fiyat seçenekleri nelerdir?

Araçlarda motor silindir hacmi sınırlaması yoktur. Engelli bireyin ÖTV muafiyetinden yararlanabilmesi için araç bedelinin (OTV ve diğer her türlü vergiler dâhil) 2021 yılı için 330.800 TL'yi geçmemesi gerekmektedir. Bu miktarı, Cumhurbaşkanının %50 arttırma yetkisi vardır.

Engelliler Motorlu Taşıt Vergisinden (MTV) faydalanabilir mi?

Engellilik dereceleri %90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin taşıtları ile bu oranın altında engelliliği olan diğer malul ve engellilerin bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtları, motorlu taşıtlar vergisinden muaf tutulmuştur.

Engelliye ait aracın ilk iktisabından sonra aracın “pert” olması durumunda yeni sıfır araç alımında ÖTV hesaplanır mı?

Doğal afet veya kaza sonucu aracın kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya ayrılması halinde bu aracın ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmemiş olsa dahi aynı koşullarla başka bir aracın ilk iktisabında da istisnadan yararlanılabilecektir.

Engellinin ilk araç alımında (ilk iktisabında) ÖTV doğar mı?

Engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engellilerin beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı vergiden muaftır.

B sınıfı engelli ehliyeti almak için hangi şartlar aranmaktadır?

1 Ocak 2016 tarihinden itibaren “H” sınıfı engelli sürücü uygulaması kaldırılmış ve engelli sürücülere “B” sınıfı engelli ehliyetleri verilmektedir. Bir başka deyişle engelliler için ayrı bir sürücü belgesi sınıfı bulunmamaktadır. B sınıfı engelli sürücü belgesi alabilmek için 18 yaşını doldurmuş ve 19 yaşından gün almak ve bağlı bulunulan aile hekimine başvurmak gereklidir. Aile hekiminin, engelli bireyin özel tertibatlı araç kullanabileceğine yönelik karar vermesi durumunda, engelli sürücü adayını İl Sağlık Müdürlüklerine bağlı İl Sağlık Komisyonuna sevk eder. İl Sağlık Komisyonu tarafından, engelli kişinin kullanacağı araçta bulunması gereken özel tertibat, “Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmeliğe” göre hazırlanan listeden belirlenen kodu ile birlikte sağlık raporuna yazılır. Sağlık raporunda belirtilen kısıtlama ve araç uyarılama kodları engelli sürücü belgesine de işlenmekte ve engelli sürücünün bu kodlara uygun olan araç kullanması gerekmektedir.

Engelli bireyin vefat etmesi durumunda ÖTV istisnası kapsamında iktisap edilen taşıtın veraset yoluyla intikalinde ÖTV alınır mı?

ÖTV Kanunu’na göre, ilk iktisabında istisna uygulanan taşıtların, veraset yoluyla intikallerinde ÖTV aranmaz. Dolayısıyla, taşıtın veraset yoluyla intikaline bağlı olarak müştereken bütün mirasçılar adına kayıt ve tescil edilmesi halinde, bu intikal işlemi nedeniyle ÖTV uygulanmaz. Ancak, muristen mirasçılara sadece bir taşıtın intikal etmiş olması, başka bir mal ve/veya hakkın intikal etmemiş olması halinde, taşıtın miras hisselerinin tek bir mirasçıya devredilmesi, devralan mirasçı açısından (kendi miras hissesine karşılık gelen kısmı hariç olmak üzere) <<veraset yoluyla intikal>> olarak değerlendirilmez. Muristen mirasçılara intikal etmiş olan terekede söz konusu taşıtın yanı sıra başkaca mal ve/veya hakkın da bulunması halinde ise diğer mirasçıların, lehine taşıt üzerindeki mülkiyet hakkından ivazsız olarak feragatini gösteren belgenin ibrazı şartıyla istisnadan yararlanılmış olan taşıtın lehine feragat edilen mirasçıya intikali, “veraset yoluyla intikal” olarak değerlendirilir. Bununla birlikte, terekede yer alan diğer mal ve/veya hakların değerinin taşıtın değeri ile mütenasip olması gerekmektedir.

Kaza sonucu vücudunun fonksiyonlarını sonradan kaybeden kişi, var olan sürücü belgesini nasıl değiştirebilir?

Bu kişiler tekrar yazılı sınava tabi tutulmazlar, verilen sağlık raporuna göre düzenlenmiş özel araçlarla eğitim aldıktan sonra, direksiyon sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavda başarılı olan sürücüler engelli sürücü belgesi almaya hak kazanır.

Engelliler, araçlarını aldıktan 5 yıl sonra araçlarını engeli olmayan birisine ÖTV ödemededen satabilirler mi?

Düzenlenen istisnadan yararlanan malul ve engellilerin bu kapsamda iktisap ettikleri araçları 5 yıldan fazla kullanarak bir başkasına satması durumunda, aracı alan kişi tarafından OTV ödenmeyecektir.

Engelli yakınına ÖTV indirimi var mı?

OTV indirimi sadece engelli bireyin şahsına tanınmış bir haktır.

Zihinsel engelli birey ÖTV indiriminden yararlanabilir mi?

Engellilik oranı %90 ve üzerinde olmak şartı ile engelli bireyin üzerine araç alınabilir.

Araç alımında bankalar kredi veriyor mu?

Bankaların araba alımında, engellilere özel kredi ya da faiz şartları olmayıp, herkese tanınan banka kredi şartları engelliler içinde geçerlidir.

ÖTV uygulamasında Engellilik Sağlık Kurulu Raporları ile ilgili özel hususlar nelerdir?

Engellilere, rapor verilmesine dair ilgili mevzuatın değişmesi halinde, değişiklik tarihinden önce usulüne uygun olarak düzenlenmiş olan Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, OTV istisnası uygulamasında geçerlidir. Ancak, Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış sağlık kurulu raporlarına dayanılarak bu istisna kapsamında işlem yapılamaz. Engellinin, birden fazla Engellilik Sağlık Kurulu Raporunun bulunması halinde, en son tarihli rapor bu uygulamada dikkate alınır. Engelli tarafından geçerli raporun ibraz edilmediğinin tespiti ve ibraz edilmeyen en son tarihli raporun da ilgili istisna uygulamasında aranılan mahiyette olmaması durumunda, ziyana uğratılan vergi, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden tahsil edilir. Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda, raporun süresiz olduğunun belirtilmesi halinde herhangi bir tarihle sınırlı olmaksızın; belirli süre içinde geçerli olduğunun belirtilmesi halinde, raporun süresinin bitimine altı aydan az bir süre kalmaması kaydıyla, bu süre içinde, ilk iktisabı yapılacak taşıtlar bakımından söz konusu raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılabilir. Sureli raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılması halinde, raporun süre bitiminde OTV istisnasının devamı için yeni rapor ibrazı aranmaz.

ÖTV istisnasından yabancı ülke vatandaşları ve mavi kartlılar yararlanabilmekte midir?

İstisnadan, Türkiye’de ikamet eden ve ikamet tezkeresine sahip yabancı ülke vatandaşları ile yurt dışında ikamet eden Türk uyruklu mavi kart sahipleri de yararlanabilir. Ancak yurt dışından alınan ehliyet ve/veya rapora dayanılarak bu istisna uygulaması kapsamında işlem tesis edilemez.

ÖTV istisnası kapsamında alınan araçların mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımı halinde bir yaptırım var mıdır?

İstisna şartlarına aykırı bir biçimde mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımının tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden alınır. Ayrıca, taşıtın ilk iktisabında yaptırılan hareket ettirici aksamın, sonradan sokulduğunun tespit edilmesi halinde de aynı yönde işlem tesis edilir. Söz konusu durumlara ilişkin tespitlerin, ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçtikten sonra yapılması halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV ile ilgili olarak herhangi bir işlem yapılmamaktadır. Öte yandan muvazaaya dayanan bir ilişki içerisinde engelli kişi adına taşıt iktisap edildiğinin tespiti halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte müştereken ve muteselsilen işleme taraf olanlardan (adına taşıt iktisap edilen engelli, engelli adına alıp fiilen kendi istifadesine kullanan ile durumdan haberdar olması şartıyla motorlu araç ticareti yapan kişiden) tahsil edilir.

Engellilere ait taşıtların trafik işlemleri nasıl yapılmaktadır?

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 53. maddesi uyarınca engellilere ait araçların trafik tescil kuruluşlarınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında:

a) Bizzat kullanım amacıyla engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, “Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akdem devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulur.

b) Engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibüslerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına “Araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulur.

c) Engellilik derecesi % 90’ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla özel tertibatlı araçların Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden ilk iktisabında tescil belgelerine, “İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde

akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, “Özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulur. Herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması halinde, bu araç, araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından da kullanılabilir. Aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabileceğinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.

c) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak bizzat ithal edilen araçların tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, “Araç sahibi engelli kişinin eşi, kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralınması, ödünç verilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulur. Ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de tescil belgesine işlenir.

d) Engelliler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir engelliye devri veya bunların olumu sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır.

e) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden satın alınıp ilk iktisabı yapılan araçların tescil belgelerine “İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi yasaktır.” Şeklinde şerh konulur.

f) Engellilere ait yurt dışından ithal edilmiş olan özel tertibatlı araçların Yönetmelikte izin verilen kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığı tespit edildiğinde; araç trafikten men edilerek bu hususta düzenlenecek bir tutanakla mer’i mevzuat çerçevesinde işlem yapılmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ilgili birimlerine intikal ettirilir.

g) Talep halinde, trafik denetleme kuruluşları tarafından engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerinden istifade etmeleri amacıyla, engellilere ve gazilere örneği Yönetmelik ekinde yer alan park kartı verilir. Park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğüne belirlenir.

BELEDİYE HİZMETLERİ

5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirlilere durumlarına uygun yöntemlerin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Büyükşehir belediyelerinin sosyal nitelikli görevleri arasında; Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık Üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve

kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak yer almaktadır. Büyükşehir belediyelerinin engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulması, bu birimlerin faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği yapmaları “Büyükşehir Belediyeleri Engelli Hizmet Birimleri Yönetmeliği” kapsamında hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri almakla ve mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçlarını engelliler için erişilebilir duruma getirmekle yükümlüdürler.

YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ

Huzurevlerine kabul koşulları, başvuru yerleri ve istenilen belgeler nelerdir?

- 1) 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
- 2) Kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmaması, yeme, icme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,
- 3) Ruh sağlığı yerinde olmak,
- 4) Bulaşıcı hastalığı olmamak,
- 5) Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,
- 6) Sosyal İnceleme Raporu ile sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu saptanmış olmak. Huzurevleri için yaşlılarımız ya da yakınları;
 - Yaşadıkları mahaldeki Huzurevi ve/veya Merkez Müdürlüklerine,
 - İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne,
 - İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğüne,
 - Bakanlık veya İl Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuru yapılabilirler. Mülki Amirler, Muhtarlar, Kolluk Kuvvetleri, Belediye Başkanlıkları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlar tarafından İl Müdürlüklerine bildirilen acil durumdaki yaşlılar için yaşının başvurmasına gerek kalmaksızın kabul süreci başlatılabilmektedir. Basın yayın organlarındaki haberler de bildirim olarak kabul edilir. Başvuruda istenilen belgeler;

- 1) Dilekçe,
- 2) Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği,
- 3) İkametgâh Belgesi,
- 4) Gelir durumunu gösterir belge örnekleri,

5) Sağlık Kurulu Raporu,

6) Sosyal Çalışmacı tarafından düzenlenecek Sosyal İnceleme Raporu,

7) İl Müdürlüğünce düzenlenecek yoksulluk belgesi. Sağlık Kurulu Raporunun karar bölümünde; “Huzurevine girmesinde sakınca yoktur” ya da “Huzurevi, Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde bakım görmesinde sakınca yoktur” şerhi yer almalıdır. Sosyal İnceleme Raporu ve diğer belgelerle birlikte değerlendirilerek kabulü uygun görülen yaşlının dosyası, yaşlının cinsiyeti, kalmak istediği oda tipi ve başvuru tarihi itibarıyla kabulü yapılır veya sıraya alınır. Yerleşmek istenilen kuruluşun kapasitesi dolu ise yaşlı sıraya alınır, sırası gelince kabul edilir.

Acil bakıma ihtiyacı olan yaşlı birey, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce Türkiye genelinde uygun bir huzurevine hemen yerleştirilebilir.

Huzurevi ile Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi arasında bir fark var mıdır?

Huzurevi; 60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur. Huzurevlerinde yaşlıların günlük yaşamlarını idame ettirmeleri için düzenlenen yaşlı odaları, dinlenme salonları, oturma birimleri, yemek salonu, kafeterya, ibadet yeri, uğraşı odaları, kuaför, terzi, kütüphane, revir vb. ortak kullanım alanları bulunur.

Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi; Yaşlı kişilerin yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla kendi kendilerini idare edebilecek şekilde rehabilitasyonlarının sağlandığı, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altına alındığı yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Özel Bakım; Ruh sağlığı yerinde olup bulaşıcı hastalığı olmayan, yatağa bağımlı ya da fiziksel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle özel ilgi destek ve koruma gerektiren yaşlılara verilen hizmettir.

Bir huzurevi yaşlısı kuruluştan kısa süreli izinli olarak ayrılabilir?

Yaşlılar huzurevi dışına alışveriş ve gezmeye gitmekte sosyal servis sorumlularını haberdar etmek koşuluyla serbesttir. Ayrıca 1 yıl içinde sürekli bir ay olmak üzere toplam uc aydan fazla olmamak kaydıyla izne ayrılabilirler, zorunlu hallerde Kuruluş Müdürünün onayıyla bu süre uzatılabilir.

Huzurevinde yaşlıyı yakınları ziyaret edebilir mi?

Yakınları, misafirler için düzenlenen bölümlerde yaşlılarını ziyaret edebilirler. Yaşlıların izni olmadan yaşadıkları bölümlere ziyaretçi kabul edilmez.

Hiçbir geliri ve mal varlığı olmayan yaşlı huzurevinde kalabilir mi?

Yapılacak olan inceleme ve araştırma sonucunda geliri ve mal varlığı olmadığı tespit edilen yaşlılar huzurevi bakım ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilirler.

Yaşlı, istenildiği zaman huzurevinden ayrılabilir mi?

Kendisinin ya da yakınlarının isteğiyle bir başka yerde yaşamını sürdürmek isteyen yaşlının dilekçe vermesi ve aylık bakım ücreti borcu bulunmaması durumunda sosyal servis görevlilerinin uygun görüşü, huzurevi müdürünün onayıyla huzurevi ile ilişkisi kesilebilir.

Huzurevlerinde geçici süreli veya sadece gündüzlü olarak kalınabilir mi?

Kuruluşlarda kapasite ve yer durumu uygun olduğu takdirde geçici, süreli ve gündüzlü bakım için yaşlı kabul edilebilir. Geçici süreli kabul olunan ve gündüz bakımından yararlanan yaşlılar Huzurevinde kalan diğer yaşlıların yararlandığı tüm hizmetten yararlanırlar. Geçici süre içinde kalan yaşlılar kaldığı oda ücretinin iki katını, gündüz bakımında ise kaldığı odanın ücretini aynen öderler.

Kaynakça :

- 1- Gülhane Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Engelli Hakları Rehberi
- 2- Memur-sen Engelli Hakları Rehberi